

Kohtumise teemaleht asub siin:

[Ringmajandus ja ressursitõhusus](#)

Töötuba juhtis: Mihkel Krusberg, Keskkonnaministeerium (KeM)

Aruteludes osales kokku 88 osalejat.

Ringmajandus (korduskasutus, ringmajanduse ärimudelid)

- Toetatakse korduskasutuskeskusi, kuid oleks vajalik toetada ka parandussektorit.
- Kui meil on tarbimismudel, et uus on odavam osta kui vana parandada, siis seda keeruline muuta. Suurema muudatuse jaoks on vaja süsteemsemalt läheneda ja muuta. Et kuidas toetada parandussektorit, et seda käitumist muuta, et asja ennem parandataks kui ära visatakse ja uus ostetakse
- Kui maksudega ei saa seda mudelit muuta, tuleks meetmetega parandussektorit toetada, ja äri tasuvust luua.
- Meetmete disainimisel võiks vaadata, millised meetmed on otsetoetused ja millised on läbi KOVI.
- Terve toode võiks jõuda otse uue omanikuni, et neid ei kogutaks kuskile. Kui aga toode vajab parandamist, siis mõelda integreerimist parandamiskeskustega.
- Noortekeskustega koostööd teha, näiteks noortekeskuste juurde tekitada pesujaamad, õmblusmasinad, puutööriistad, et nad saavad sinna minna, keegi aitab kasutada, et oleks vahendid. Noored ei jõua kõike ise osta ning see muudab ka käitumist, et asju mitte ei visata ära, vaid pestakse ja parandatakse.
- Samas, põhikooli tasemel on olemas tööõpetuse klassid koos seadmetega, nii õmblusmasinate kui ka puu- ja metallitöö masinatega. Sel teemal võiksid toetatud saada koolid, kes teevad oma ruumid ligipääsetavaks ka väljaspool õppetööd. On mitmeid riike, kellelt õppida.
- Kogukondlike algatuste juures on väga oluline eestvedaja. Seni see kitsaskoht.
- Jäi mulje, et hetkel kasutusel olevate ressursside korduskasutamisel ja ringlusesse võtmisel rõhk, aga kas ei peaks olema tugevam rõhk uudsetel materjalidel, mis on pigem biopõhised kui fossiilsetel materjalidel põhinev. Kas see meede seda kajastab? Biopõhiste materjalide kasutamine on lihtsam ja on rohkem alternatiive.

KEM: seda on võimalik siia alla panna, teemad on laiad. Vajaks täpsustamist, kas uudsete materjalide toetamine on teadustöö tasemel või piloteerimise tasemel. Teadustöö puhul oleks KIK ringmajanduse alamprogramm, seal oleme seinast seinat toetanud ja tahaksime ka täpsemaks minna. Peab vaatama MKM ja HTM meetmetega sünergia. Uudsete materjalide teema vajab tõuget.

- Arendus üks pool, aga kas on mõeldud, et kui ettevõtted toodavad kasutades fossiilset materjali ja kui tahta seal mõnda komponenti biopõhiste vastu vahetada, siis see on kallis. See suurendaks uute materjalide järele ka nõudlust. Motiveeriks ettevõtjaid, et nad tänast kasumlikku protsessi hakkaks biopõhiseks ümber tegema.
- Kas biomajandus mahub ringmajanduse alla? Hea oleks biomajandus eraldi välja tuua.
- Biomajandus ja biotoormel materjalidel baseeruv majandus eraldi märksõnana on praegusel, uue perioodi meetmete arutelul, väga tagasihoidlikult esindatud.

KEM: Püüame Maaeluministeeriumiga (MEM) ühisosa leida. Biomajanduses on ka MEMil endal RRFis tegevussuunad. Kui räägime biopõhistest tootmisjäakidest, siis see oleks mõeldav. Uudsete materjalide arendustöö. Teaduskoostöö osa siin ei ole ette näinud.

- Küsimus mida paljud ettevõtted esitavad on järgmine: aastaks 2030 peaks kõik pakendid olema ringlusse võetavast materjalist või korduskasutatavad. Ringlusse võetavate materjalide osas aga puuduvad täna standardid ja normatiivid. Seetõttu puudub selgus, et milliseid pakendimaterjale tulevikus valida ja millistesse pakendamise tehnoloogiatesse investeerida. Investeeringute tsüklid tööstuses on teatavasti aastate pikkused. Kas ja kuidas tekib selgus ringlusse võetavate materjalide taksonoomia osas?

KEM: *Ambitsioonikas eesmärk on EL üleselt tõesti võetud. Normatiivid koostamisel, mis teeb ettevõtete igapäevase elu keeruliseks. Arutaks erialaliitudega, mida täpselt toetada. Aga taksonoomia on ka hetkel arutelu all.*

- Priimaarressursid – mineraalid, nii Eesti kui EL tasandil primaarse ja mineraalse toorme pool on dokumentidest välja jäänud. Kuidas KeM mineraaltoormega on arvestatud n. kaevandame paekivi ja seal tekivad jäätmed, mida täna ei oska hästi vääridada, kas need suunad on aktsepteeritavad. Tahame kasutada kohalikku tooret, kohalikud ehitusmaterjalid, nende propageerimine või nende uuringute tegemine. Tegelikult on võimalik kombineerida bio ja fossiilseid materjale n. mäetööstus ja asendada puhtalt fossiilset. N. uuritakse plastide ja lubjakivi jäätmete kooskasutamist, start-up alustanud, seal laborikatsed.

KEM: *Muidugi vääridamine on oluline teema. Paekivi tootjad ja turbatootjad on toetust saanud. Ringmajanduse all oleme mõelnud viljatuid maa-alasid uuesti kasutusele võtta, kas seal midagi teha, mahajäetud alade osas just. Teadutöö puhul pigem jääks keskkonnaprogrammi alla. Piloteerimine sobib. Teadustööd kui sellist ei tahaks, ei läheks HTM pärusmaale.*

- Kuidas CO2? Prügi põletamine n. tuhk jääb üle, see ka potentsiaalne ressurss, kui sealt püüame kinni CO2, siis see on võimalus.

KEM: Kas ülikoolid peaksid avama ringmajanduse õppekavasid?

- Õppekava loomisest jääb väheks, nii muutuv valdkond ja info aegub ruttu. Riigi eesmärk võiks olla aidata turule tuua kriitilise arvu kompetentseid inimesi.
- TalTechi Tartu kolledžis on tööstusökoloogia eriala, mis lähtub ringmajandusest, õpetades nii olelusringi hindamist, ökodisaini, tööstuslikud ökosüsteemid jne
- Kas kõik ringmajanduse ja ressursitõhususe alla planeeritud meetmed klassifitseeruvad roheliste meetmete alla? Et ei jääks lock-in fossiilsetesse, neisse, mis ei ole nii jätkusuutlikud. Hinnata, mil määral panustaval EL kliimaeesmärkidesse, kas kõik panustavad oluliselt ühte kuuest taksonoomia printsiibist ja ei kahjusta teisi.

KEM: *ühest vastust ei ole. RRFis on see 100% kliima all. Aga probleem sekkumisvaldkond tuleb valida ja see paneb numbrid kokku. Ongi valik ainult 0, 40% või 100%. Meie meetmed panustavad kõik neisse 6te eesmärki. Meie huvi, et raha, mida suuname ei kahjustaks neid eesmärke.*

- Motivatsioonipakett, muutmine kulukam kui uue välja töötamine. CO2 maks näiteks? Seda peaks ka teavitama pikaajalise ette teatamisega. Kui see majanduslikult kasulik ei ole, siis paljud ettevõtted sellega tegelema ei hakka. Mõte, et tasuks mõelda pikemalt ette, et ei tuleks ettevõtete negatiivset tagasisidet.

KEM: *Maksudega tegeleb RM, maksusüsteem tundlik ja nõuab poliitilisi otsuseid ja tahet. Küsimus ka kas maksu opereerimiskulud katavad tulud. Ma usun, et midagi lähiaastatel kardinaalselt muutma ei hakata. Keskkonnamaksustamine läheb visalt, aga eks ta ikka ühel hetkel mingil kujul tuleb.*

- Link kõnekatele ringmajanduse arvudele globaalses mastaabis [**SIIN**](#).

Jäätmed

- Võime jäätmeid koguda ja sorteerida, kuid suurem küsimus on, mis me nendega edasi teeme. Tuleks vaadata tervikut, et mida me saaks teha jäätmetega ning siis, mis meil on vaja jäätmetest eristada. Jäätmete valdkonnas on süsteemsed vead.
- Ringmajanduse teadus- ja arendustegevus on keskkonnaprogrammist toetatav ka edaspidi. Probleem, et me ei taha teha ümbertööstehaseid, sest pole jäätmeid, ning meil ei ole jäätmeid ja me ei sorteeri, sest meil ei ole tehaseid jne.
- Digiriigina me ei kasuta jäätmete maailmas kõiki võimalusi, on olemas sensorid ja muud lahendused.
- Vajalik, et ringmajanduse juhtrühma võetakse ja kaasatakse ka ettevõtjaid, kes tegelikult tegelevad ringmajandusega. Ministeeriumite juhtrühm loodi eelmisel aastal, isegi kui liikmeks ei võeta, siis kindlasti saab ettevõtjaid jt kaasata.
- Tallinn teeb koostöös TalTechiga targa linna koostööprojekti ning OECD-ga ringlinna projekt.
- Eestis on biomajandus ja ringmajandus eraldi, kuid võiks neid koos vaadata. Keskkonnaministeeriumi ja Maaeluministeeriumi koostöö oluline, sh erinevate toetusmeetmete ettevalmistamisel. Ka ülikoolides aina suuremaks väljakutseks, et õppekavad peavad aina rohkem katma, kuid samas spetsialiseerumine peab ka jääma.
- Edaspidi tasuks teha kaasamist kahes võtmes – kogukonnad ühelt poolt ja teiselt poolt äriettevõtted ning tööstusettevõtted. Erinevad sihtgrupid ja lähenemised. Eelmisel perioodil loodi võrgustik, ka seal saab edasi arutada toetuse tingimusi ja sihtgruppe.

Ressursitõhusus

- Meetmete juures oluline, et ka digitaliseerimisega seotud kulud oleksid abikõlblikud, kuna sellega on samuti võimalik toetada eesmärkide saavutamist. Samuti mõelda, kas inimeetajad võiks olla ressursina käsitletav.
- Räägitud on sihtgrupi laiendamist töötlevalt tööstuselt ka n. hotellindusele, teenindusele. Ärikinnisvaraga opereerivad ettevõttel aidata oma eesmärke ellu viia. Selge, et lihtsalt ühte ressursi teisega ei asenda. Digitaliseerimise puhul oleks tänuväärne kui seda saaks teha.

KEM: Nõudlust ei pruugi tänastes oludes piisavalt olla. Ka on teeninduse puhul keerulisem kohe tingimuste väljatöötamisega alustada. Ekspertide koolitamisega jätkame. Toetuse andmise põhi on valmis.

- Kas auditi toetus on ka tulevikus uuesti plaanis?

KEM: Jah on SF vahenditest. Ja teeme ilmselt täpsustusi ka auditi nõuetes. Ärikinnisvara osas põhimõtte päde, et ega me ühte energiaallikat teisega ei saa asendada, see ei aita edasi. Ärikinnisvara ei välista. Peame tegema ka finantsinstrumentide hinnangu. Oleme uutes meetmetes keskendunud jäätmete eelsele faasile.

Eesti
tuleviku heaks

Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid

rahastatud
EL NextGenerationEU
poolt

